

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-74-09

Druk nr 2075
Warszawa, 10 czerwca 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks karny
wykonawczy wraz z projektem aktu
wykonawczego.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanej regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 110:

a) po § 2 dodaje się § 2a – 2i w brzmieniu:

„§ 2a. Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 90 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², w razie:

- 1) wprowadzenia stanu wojennego, wyjątkowego lub klęski żywiołowej, lub w czasie ich obowiązywania,
- 2) ogłoszenia na terenie położenia zakładu karnego lub aresztu śledczego stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii albo wystąpienia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii
– uwzględniając stopień zagrożenia dla życia i zdrowia;
- 3) konieczności zapobieżenia wystąpieniu innego zdarzenia, stanowiącego bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa skazanego albo bezpieczeństwa zakładu karnego lub aresztu śledczego albo zapobieżenia skutkom takiego zdarzenia.

§ 2b. Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², jeżeli zachodzi konieczność natychmiastowego umieszczenia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym nie posiadającym wolnych miejsc w celach mieszkalnych:

- 1) skazanego na karę pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata,
- 2) skazanego określonego w art. 64 § 1 lub 2 oraz art. 65 Kodeksu karnego,
- 3) skazanego za przestępstwa określone w art. 197 – 203 Kodeksu karnego,
- 4) skazanego, który samowolnie uwolnił się od odbywania kary pozbawienia wolności,
- 5) skazanego, który korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie zakładu karnego lub aresztu śledczego, nie powrócił w wyznaczonym terminie,
- 6) przetransportowanego na polecenie sądu lub prokuratora z innego zakładu karnego lub aresztu śledczego, w celu udziału w rozprawie lub innych czynnościach procesowych,
- 7) osobę tymczasowo aresztowaną, ukaraną karą porządkową lub co do której zastosowano inne środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności.

§ 2c. Okres, o którym mowa w § 2b, może być przedłużony na dalszy czas tylko za zgodą sędziego penitencjarnego. Łączny okres umieszczenia skazanego w warunkach określonych w § 2b nie może przekroczyć 28 dni.

§ 2d. Wydając decyzję, o której mowa w art. 2a – 2c, należy minimalizować zagrożenie pogorszenia warunków wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz zmierzać do szybkiego umieszczenia w celi mieszkalnej, o której mowa w § 2.

§ 2e. W decyzji wydanej na podstawie § 2a – 2c, należy określić czas oraz przyczyny umieszczenia skazanego w warunkach, w których powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na skazanego wynosi mniej niż 3 m², a także oznaczyć termin, do którego skazany ma w tych warunkach przebywać.

§ 2f. Skargę na decyzję, o której mowa w § 2a – 2c, sąd rozpoznaje w terminie 7 dni.

§ 2g. Decyzję o umieszczeniu skazanego w warunkach określonych w § 2a – 2c należy niezwłocznie uchylić, jeżeli ustaną przyczyny, dla których została ona wydana.

§ 2h. W wypadkach przewidzianych w § 2b i 2c należy zapewnić skazanemu codzienne spacery dłuższe o pół godziny oraz korzystanie z dodatkowych zajęć kulturalno-oświatowych lub z zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu.

§ 2i. Przepisy § 2b lub 2c mogą być stosowane wobec tego samego skazanego nie wcześniej niż po upływie 180 dni od dnia zakończenia okresu, na który nastąpiło poprzednie umieszczenie w warunkach w nich określonych.”,

b) po § 4 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów, w szczególności tryb postępowania Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, dyrektorów okręgowych oraz dyrektorów zakładów karnych lub aresztów śledczych w zakresie zawiadamiania o przekroczonej pojemności odpowiednio w skali kraju, obszaru działania okręgowego inspektoratu oraz zakładu karnego lub aresztu śledczego, tryb postępowania dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych w zakresie organizowania dodatkowych cel mieszkalnych, a także tryb postępowania prezesów sądów i kierowników jednostek organizacyjnych prokuratury w wypadku przeludnienia zakładów karnych lub aresztów śledczych ponad ustaloną pojemność w skali kraju, uwzględniając konieczność humanitarnego traktowania osadzonych, z poszanowaniem ich godności ludzkiej.”;

2) w art. 151 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności na okres do 6 miesięcy, jeżeli natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki, a także jeżeli liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekracza w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów.”;

3) uchyla się art. 248.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1318, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 111, poz. 1194 i Nr 151, poz. 1686, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 121, poz. 1033 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 214, poz. 1344 oraz z 2009 r. Nr 8, poz. 39 i Nr 22, poz. 119.

UZASADNIENIE

Projektowane zmiany w Kodeksie karnym wykonawczym wynikają z konieczności wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 r., sygn. akt SK 25/07, stwierdzającego niezgodność art. 248 § 1 K.k.w. z art. 40, art. 41 ust. 4 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt ten stanowi etap dalej idących zamierzeń legislacyjnych, których celem jest zlikwidowanie zjawiska przeludnienia w jednostkach penitencjarnych. Wśród tych zamierzeń wskazać należy, będący już w toku prac sejmowych, projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1394), przewidujący szereg regulacji umożliwiających szersze stosowanie kary ograniczenia wolności wobec sprawców przestępstw, co do których nie jest niezbędne orzekanie kary izolacyjnej. Opracowuje się również nowelizację instytucji odroczenia wykonania kary i warunkowego przedterminowego zwolnienia. Warto również wskazać, że z dniem 1 września 2009 r. wejdzie w życie ustawa z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2008 r. Nr 172, poz. 1069, z późn. zm.), która pozwoli na wykonywanie krótkoterminowych kar pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Przedmiotowy projekt ustawy nie ma więc bezpośrednio na celu likwidacji zjawiska przeludnienia, a jedynie jest ścisłym wykonaniem wyżej przywołanego wyroku i stanowi jedno z ogniw zmierzających do likwidacji przeludnienia. Niezgodność art. 248 § 1 z art. 2 Konstytucji, jak wynika to z treści uzasadnienia wyroku, polega na tym, iż przepis ten narusza zasady przyzwoitej legislacji, albowiem jest on nieprecyzyjny oraz nie spełnia kryterium jasności i jednoznaczności, gdyż przez użycie zwrotów niedookreślonych umożliwia jego szeroką interpretację. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego przepis powinien być precyzyjny w takim stopniu, aby gwarantował jednolitą wykładnię i stosowanie oraz wymaga takiego ujęcia, aby zakres jego zastosowania obejmował wyłącznie te sytuacje, w których działający racjonalnie ustawodawca rzeczywiście dopuszczał ograniczenia w korzystaniu z konstytucyjnych wolności i praw. Warunek jasności przepisu, w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, oznacza obowiązek tworzenia unormowań klarownych i zrozumiałych dla ich adresatów. Trybunał Konstytucyjny zakwestionował również umiejscowienie zaskarżonego przepisu w Kodeksie karnym wykonawczym, w Rozdziale

XXII „Przepisy przejściowe i końcowe” wskazując, iż jako przepis ustanawiający wyjątek od reguły przewidzianej w art. 110 § 2 K.k.w., powinien zostać umieszczony bezpośrednio po przepisie ustanawiającym zasadę, czyli po art. 110 § 2 K.k.w.

Realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego stanowi uchylene art. 248 K.k.w. oraz precyzyjne, jasne i jednoznaczne określenie w projektowanym art. 110 § 2a i 2b przesłanek umieszczania skazanych w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi poniżej 3 m² tak, aby nie było wątpliwości, co do wyjątkowości sytuacji, w których może to nastąpić.

Zgodnie z treścią art. 110 § 2a skazany może być umieszczony na czas określony, nie dłuższy jednak niż 90 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m² nie mniej jednak niż 2 m² w razie:

- 1) wprowadzenia stanu wojennego, wyjątkowego lub klęski żywiołowej, lub w czasie ich obowiązywania,
- 2) ogłoszenia na terenie położenia zakładu karnego lub aresztu śledczego stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii albo wystąpienia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii,
– uwzględniając stopień zagrożenia dla życia i zdrowia.
- 3) konieczności zapobieżenia wystąpieniu innego zdarzenia, stanowiącego bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa skazanego albo bezpieczeństwa zakładu karnego lub aresztu śledczego albo zapobieżenia skutkom takiego zdarzenia.

Wymienione w pkt 1 i 2 stany nadzwyczajne są regulowane odpowiednio ustawami:

- 1) z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.),
- 2) z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. Nr 113, poz. 985, z późn. zm.),
- 3) z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 156, poz. 1301, z późn. zm.),
- 4) z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570).

Z kolei sytuacje wymienione w pkt 3 będą odnosiły się do np. katastrofy budowlanej w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156,

poz. 1118, z późn. zm.), ale także innych zagrożeń wywołanych działaniem samych skazanych (bunty i inne wystąpienia zbiorowe połączone z niszczeniem mienia). W przypadku wystąpienia powyższych zdarzeń, dyrektor jednostki penitencjarnej, jako osoba kierująca tym zakładem (vide art. 72 § 1 K.k.w.) i odpowiedzialna za zapewnienie praworządnego wykonywania kar pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz zapewnienie bezpieczeństwa i porządku w podległej jednostce (vide art. 7 ust. 5 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej), musi być uprawniona do podejmowania określonych działań uprzedzających i następczych, wpływających wprost na stan zaludnienia cel mieszkalnych. W szczególności działania te mogą polegać między innymi na odizolowaniu skazanych prowodyrów buntu (pojedyncze umieszczenie ich w celach, kosztem dodatkowego zaludnienia innych cel), przekwaterowaniu osadzonych z cel, których stan techniczny grozi wystąpieniem katastrofy budowlanej (działania uprzedzające) albo „zagęszczeniu” cel mieszkalnych w przypadku katastrofy budowlanej, będącej następstwem na przykład szkód górniczych, czy też przemieszczeniu skazanych z budynku objętego pożarem (działania następcze).

Natomiast w myśl art. 110 § 2b dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m² nie mniej jednak niż 2 m², jeżeli zachodzi konieczność natychmiastowego umieszczenia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym nie posiadającym wolnych miejsc w celach mieszkalnych:

- 1) skazanego na karę pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata,
- 2) skazanego określonego w art. 64 § 1 lub 2 oraz art. 65 Kodeksu karnego,
- 3) skazanego za przestępstwa określone w art. 197 – 203 Kodeksu karnego,
- 4) skazanego, który samowolnie uwolnił się od odbywania kary pozbawienia wolności,
- 5) skazanego, który korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie zakładu karnego lub aresztu śledczego, nie powrócił w wyznaczonym terminie,
- 6) przetransportowanego na polecenie sądu lub prokuratora z innego zakładu karnego lub aresztu śledczego, w celu udziału w rozprawie lub innych czynnościach procesowych,
- 7) osobę tymczasowo aresztowaną, ukaraną karą porządkową, oraz co do której zastosowano inne środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności.

Zasadnie przyjąć bowiem należy, że w praktyce zaistnieją przypadki, w których skazanego lub tymczasowo aresztowanego trzeba będzie przyjąć do jednostki penitencjarnej, nawet w przypadku gdy jej administracja nie będzie dysponować wolnymi miejscami

zakwaterowania dla osadzonych. Krajowy porządek prawny nie przewiduje stosowania odmowy przyjęcia do zakładu karnego lub aresztu śledczego. Tym samym każda osoba trafiająca do jednostki penitencjarnej w oparciu o obowiązujące regulacje musi zostać do niej przyjęta. Dlatego też za w pełni uzasadnione projektodawca uznał wprowadzenie § 2b, którego praworządne stosowanie umożliwi krótkotrwale (do 14 dni) osadzenie skazanego w warunkach tzw. przeludnienia.

Kary w wymiarze ponad dwóch lat pozbawienia wolności orzekane są za poważniejsze przestępstwa, o znacznej szkodliwości społecznej. Uzasadnia to konieczność jak najszybszego izolowania skazanych, wobec których takie kary orzeczono. Również skazani w warunkach powrotu do przestępstwa, w warunkach art. 65 K.k. oraz za przestępstwa z art. 197 – 203 Kodeksu karnego, z uwagi na ich właściwości i warunki osobiste oraz charakter popełnionych przez nich przestępstw, powinni być jak najszybciej izolowani. Niezwłoczne wykonanie kary wobec tego rodzaju skazanych podyktowane jest koniecznością ochrony społeczeństwa przed sprawcami najbardziej niebezpiecznymi i zdemoralizowanymi, stanowiącymi największe zagrożenie.

Natomiast natychmiastowe nieosadzenie skazanych, którzy uprzednio nadużyli zaufania organów postępowania wykonawczego, w ten sposób, że samowolnie uwolnili się od odbywania kary lub korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie jednostki penitencjarnej nie powrócili do niej w wyznaczonym terminie byłoby nieracjonalne i kłóciłoby się ze społecznym poczuciem sprawiedliwości. Szczególny reżim, jakiemu mogą zostać poddani skazani uciekinierzy, znajduje swoje odzwierciedlenie w „Europejskich Regułach Więziennych”. Zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy w punkcie 18.10 przewidują bowiem, że ucieczka więźnia bądź też ryzyko jej podjęcia, mogą stanowić podstawę do stosowania wobec niego szczególnych warunków bezpieczeństwa i osadzenia (warunki te, co oczywiste, muszą być jak najmniej restrykcyjne, ale – co do zasady – ich stosowanie jest w pełni uzasadnione). Z kolei w regule 51.3 *expressis verbis* nakłada się na państwa członkowskie Rady Europy obowiązek niezwłocznej oceny każdego skazanego przyjętego do jednostki penitencjarnej pod kątem ryzyka, jakie może on stanowić dla społeczeństwa w przypadku ucieczki oraz ryzyka dokonania przez niego samodzielnej ucieczki lub ucieczki przy wsparciu z zewnątrz. Efektem dokonanych ustaleń powinno być „umieszczenie skazanego w rygorze bezpieczeństwa stosownym do określonego poziomu ryzyka” (vide pkt 51.4 „Europejskich Reguł Więziennych”).

Jeżeli zaś chodzi o osoby tymczasowo aresztowane, ukarane karą porządkową oraz co do których zastosowano inne środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności, to

natychmiastowe ich nieizolowanie byłoby sprzeczne z przesłankami, które legły u podstaw zastosowania tych środków.

Oczywiście umieszczenie powyższych kategorii skazanych w warunkach poniżej 3 m² nie jest dodatkową karą, a jedynie koniecznością natychmiastowego ich izolowania w celu zapewnienia porządku publicznego i może następować tylko i wyłącznie wówczas, gdy w jednostce penitencjarnej, w której ma on być umieszczony nie ma wolnych miejsc w celach mieszkalnych zapewniających 3 metrową normę powierzchni. W określonym ustawowo czasie administracja jednostki penitencjarnej będzie mogła dokonać właściwych czynności (głównie czynności transportowych, ale również czynności związanych z przyjęciem skazanego – dla przykładu badania lekarskie, psychologiczne), które umożliwią umieszczenie skazanego w nieprzeludnionej celi we wskazanej jednostce. W ten sposób zabezpieczy się również interes Skarbu Państwa, który nie będzie musiał wypłacać zadośćuczynień z powodu bezprawnego umieszczenia w przeludnionej celi (w polskich realiach zadośćuczynienia te należałoby w chwili obecnej liczyć łącznie nawet w milionach złotych).

Dyrektor jednostki penitencjarnej, wydając decyzję o umieszczeniu skazanego w celi mieszkalnej niezapewniającej 3 m² powierzchni, będzie zobowiązany do minimalizowania zagrożenia pogorszenia warunków wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz powinien zmierzać do szybkiego umieszczenia w celi mieszkalnej o właściwej powierzchni (§ 2d). Projektodawcy dążą do tego, aby 14-dniowy, czy też 28-dniowy okres umieszczenia w celi poniżej 3 metrowej normy nie stał się standardem w postępowaniu z osadzonymi, lecz aby niedogodności z „zagęszczeniem” jak najszybciej niwelować. Dąży się bowiem do tego aby przez wydawanie indywidualnych decyzji jak najbardziej zobiektywizować każde umieszczenie skazanego w „zagęszczonej” celi, a nie aby z instytucji tej wyprowadzić regułę stosowaną powszechnie wobec wszystkich przyjętych do zakładu karnego lub aresztu śledczego.

Dodatkową normą ochronną dla skazanego jest przepis § 2i. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 26 maja 2008 r. wskazał na dopuszczalność wielokrotnego umieszczania skazanego w warunkach poniżej 3 metrowej normy, jednakże zasady takiego umieszczania powinny zostać określone w ustawie. Dlatego też wprowadzona została norma gwarancyjna zakazująca umieszczania tego samego skazanego w celi mieszkalnej poniżej 3 metrowego standardu, jeżeli od poprzedniego takiego umieszczenia nie upłynęło 180 dni. Projektowana norma nie wprowadza systemu rotacji osadzonych w warunkach przekroczonej normy powierzchniowej, a jej celem jest jedynie dodatkowa ochrona skazanego. Bez względu na to z jakiego powodu ten sam osadzony musiałby zostać natychmiast osadzony, przed upływem

180 dni, gwarantuje się mu 3 metrową powierzchnię w celi mieszkalnej. Dotyczyć to będzie w szczególności skazanych transportowanych do innych jednostek penitencjarnych, w celu udziału w rozprawie lub innych czynnościach procesowych. Norma ta będzie miała zastosowanie także np. do osób tymczasowo aresztowanych, wobec których ponownie, przed upływem 180 dni, zastosowano ten środek zapobiegawczy w innej sprawie. Należy podkreślić, że brak takiej normy mógłby spowodować dowolność umieszczania skazanych w warunkach poniżej 3 m², przy każdym ich przetransportowaniu do innej jednostki penitencjarnej. Norma zawarta w § 2i jest nierozzerwalnie połączona z normą określoną w § 2b, która odnosi się w szczególności do dyrektorów tych jednostek penitencjarnych, do których sądy kierują do wykonania wyroki skazujące na karę pozbawienia wolności lub postanowienia o tymczasowym aresztowaniu. Projektodawca zakłada, że w każdym zakładzie karnym i areszcie śledczym, do których sądy kierują wyroki do wykonania, będą na stałe utrzymywane wolne miejsca tak, aby wobec osadzonych nie stosować dodatkowych dolegliwości, lecz żeby takie umieszczenie poniżej normy było sytuacją nadzwyczajną i wynikającą jedynie z konieczności natychmiastowego ich izolowania w celu zapewnienia porządku publicznego i tylko i wyłącznie wówczas, gdy w jednostce penitencjarnej, w której mają oni być umieszczeni, nie ma wolnych miejsc w celach mieszkalnych zapewniających 3 metrową normę powierzchni (co mogłoby mieć miejsce np. w razie nagłego i niedającego się przewidzieć znacznego wzrostu liczby przestępstw i wyroków skazujących za nie na karę pozbawienia wolności skierowanych do wykonania).

Podkreślić należy, że przewidziana przez projektodawcę możliwość krótkotrwałego, wyjątkowego umieszczenia skazanych w warunkach przeludnienia, stosowana jest w porządkach prawnych innych państw europejskich i znajduje swoje oparcie we „Wzorcowych regułach minimalnych postępowania z więźniami”, przyjętych w Genewie w 1955 r. przez Pierwszy Kongres Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zapobiegania Przestępczości i Postępowania ze Sprawcami Przestępstw i zaaprobowanych przez Radę Gospodarczą i Społeczną w rezolucji 663C (XXIV) z dnia 31 lipca 1957 r. oraz 2076 (LXII) z dnia 13 maja 1977 r. W regule 9 w punkcie 1 Narody Zjednoczone *expressis verbis* przyjmują bowiem, iż przejściowe przepełnienie jest zjawiskiem negatywnym, ale mogącym wystąpić w więzieniu.

Z kolei w „Europejskich Regułach Więziennych” zawartych w zaleceniu Komitetu Ministrów Rady Europy Rec (2006)2 do państw członkowskich Rady Europy, przyjętych przez Komitet Ministrów w dniu 11 stycznia 2006 r. na 952 posiedzeniu delegatów, jako jedną z podstawowych zasad wymienia się zasadę, zgodnie z którą „restrykcje nałożone na osoby pozbawione wolności są ograniczone do koniecznego minimum i proporcjonalne do

uzasadnionego celu, dla którego zostały nałożone”. Zakładane w projekcie ustawy krótkotrwałe i uzasadnione powstaniem określonych okoliczności osadzanie skazanych w warunkach przeludnienia, uzależnione tym samym od powstania zobiektywizowanych przyczyn, w pełni realizuje wyżej cytowaną regułę.

Co istotne, treść projektowanego art. 110 § 2b K.k.w., w związku z brzmieniem projektowanego § 2d i § 2g oraz art. 151 ust. 1 K.k.w. pozwala również zasadnie przyjąć, iż Rzeczpospolita Polska wypełnia zalecenie zawarte w punkcie 18.4 „Europejskich Reguł Więziennych”, zgodnie z którym „prawo krajowe zawiera mechanizmy zapewniające by standardy minimum nie były w więzieniach naruszane z powodu przeludnienia”.

Z kolei w art. 110 § 2c przewiduje się, że 14-dniowy okres, może być przedłużony na dalszy czas tylko za zgodą sędziego penitencjarnego. Łączny okres umieszczenia skazanego w warunkach określonych w art. 110 § 2b nie może przekroczyć 28 dni. W świetle treści projektowanego art. 110 § 2e i § 2f nie budzi także wątpliwości interpretacyjnych kwestia organu decydującego o umieszczeniu skazanego w warunkach, stanowiących odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 110 § 2 K.k.w. maksymalnego czasu trwania takiego stanu oraz trybu postępowania organów wykonawczych w tego rodzaju sytuacjach.

Decyzje wydawane przez dyrektora aresztu śledczego podlegają bieżącemu nadzorowi penitencjarnemu sędziego penitencjarnego, a także nadzorowi instancyjnemu sądu penitencjarnego, w następstwie rozpoznawania skarg składanych w trybie art. 7 K.k.w. Co więcej, zgodnie z regulacją przyjętą w § 2f, skazanemu będzie przysługiwać skarga na decyzję, o której mowa w § 2a - 2c, którą sąd rozpozna w terminie 7 dni. Skrócenie czasu na rozpoznanie skargi przez sąd umożliwi natychmiastową reakcję właściwego organu na ewentualne nieprawne umieszczenie skazanego w warunkach przeludnienia (norma gwarancyjna).

W art. 110 § 2h określono sposób rekompensaty skazanemu czasowego umieszczenia go w celi mieszkalnej, której metraż – w przeliczeniu na osobę – jest mniejszy niż 3 m² (postanowienie to, z jednej strony, wybiegać będzie naprzeciw wymogom wypracowanym na gruncie art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, czyli tzw. *acquis humanitaire*, z drugiej zaś, będzie sprzyjać rozładowaniu frustracji oraz napięć między skazanymi umieszczonymi w celi mieszkalnej o mniejszej powierzchni).

Projektowane przepisy art. 110 § 2a – 2i realizują zawarte w uzasadnieniu wyroku zalecenia Trybunału Konstytucyjnego w zakresie usunięcia niezgodności art. 248 § 1 K.k.w. z treścią art. 40 i art. 41 ust. 4 Konstytucji RP. Nie zezwalają one bowiem na arbitralne (bez wystarczającego uzasadnienia) bezterminowe, w istocie, osadzenie w warunkach poniżej

ustawowego minimum 3 m² powierzchni celi na jednego osadzonego. Przewidują natomiast, w rzeczywistości nadzwyczajnych sytuacjach, możliwość czasowego osadzenia skazanych w celach o powierzchni na osobę poniżej 3 m², ale nie mniej niż 2 m². Zasady umieszczenia skazanego w takiej celi zostały wyraźnie określone tak, aby nie było wątpliwości, co do wyjątkowości sytuacji, w których może to nastąpić, maksymalnego czasu umieszczenia skazanego w celi o powierzchni mniejszej niż określona w art. 110 § 2 K.k.w., dopuszczalności i ewentualnych zasad wielokrotnego umieszczania w takiej celi oraz trybu postępowania w tych sprawach.

W projektowanym art. 110 § 2a szczegółowo uregulowano sytuacje w jakich można umieścić skazanych w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m². Są one związane tylko z nagłymi i nieprzewidywalnymi zdarzeniami zagrażającymi życiu lub zdrowiu skazanych albo bezpieczeństwu zakładu karnego lub aresztu śledczego. Jednocześnie z uwagi na wyjątkowość rozwiązania i jego dolegliwość dla osadzonych wskazano maksymalny czas na jaki może to nastąpić, tj. na okres do 90 dni. Nie będzie ona związana z liczbą oczekujących na wykonanie kary, a dotyczyć będzie wyłącznie sytuacji nieprzewidywalnych i nagłych, gdy przy pełnej obsadzie skazanych w zakładach karnych ulegnie raptownie zmniejszeniu liczba miejsc w jednostkach penitencjarnych.

W ocenie projektodawców określony w art. 110 § 2a 90-dniowy okres umieszczenia skazanych w warunkach poniżej ustawowego minimum powierzchni celi, powinien być wystarczający dla podjęcia przez Służbę Więzienną czynności w celu likwidacji skutków zdarzeń, o których mowa w pkt 1 – 3 projektowanego przepisu, ewentualnie do podjęcia innych czynności, np. dokonania stosownych przemieszczeń osadzonych, w celu zapewnienia im właściwych warunków odbywania kary.

Krótszy okres przewidziano natomiast dla innych skazanych, którzy muszą zostać umieszczeni na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni w warunkach, w których powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na niego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², w razie konieczności natychmiastowego przyjęcia ich do zakładu karnego lub aresztu śledczego nie posiadającego wolnych miejsc zakwaterowania dla osadzonych (art. 110 § 2b). Projektowane rozwiązanie wynika z konieczności stworzenia dyrektorom jednostek penitencjarnych prawnej możliwości przyjmowania skazanych, w sytuacjach, w których pomimo występującego przeludnienia, nie mają oni żadnego wpływu na ich osadzenie w danej jednostce.

Jednocześnie w proponowanym art. 110:

- w § 2c przewidziano możliwość przedłużenia do 28 dni okresu, w którym skazani

mogą przebywać w warunkach poniżej 3 m², ale tylko za zgodą sędziego penitencjarnego,

- w § 2d wskazano, że wydając decyzję, o której mowa w art. 2a – 2c, należy minimalizować zagrożenie pogorszenia warunków wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz zmierzać do szybkiego umieszczenia w celi mieszkalnej, o której mowa w § 2,
- w § 2e wprowadzono obowiązek wydania decyzji (z oznaczeniem czasu oraz przyczyn umieszczenia skazanego w warunkach poniżej 3 m²),
- w § 2f zawarto normę gwarancyjną, zgodnie z którą skazanemu będzie przysługiwać skarga na decyzję, o której mowa w § 2a - 2c, na zasadach określonych w art. 7, z zastrzeżeniem, że sąd rozpoznaje taką skargę w terminie 7 dni,
- w § 2g – wskazano na konieczność uchylecia decyzji po ustaniu przyczyn, dla których została wydana,
- w § 2h przewidziano sposób rekompensaty skazanemu czasowego umieszczenia go w celi mieszkalnej, której metraż – w przeliczeniu na osobę – jest mniejszy niż 3 m²,
- w § 2i przewidziano, że ponowne umieszczenie skazanego w warunkach przeludnienia, z przyczyn określonych w § 2b lub § 2c, może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 180 dni od dnia zakończenia okresu, na który nastąpiło poprzednie umieszczenie.

Omawiane przepisy realizują wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 r. sygn. akt SK 25/07, gdyż:

- maksymalnie precyzyjnie określają przesłanki umieszczania skazanych w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi poniżej 3 m², i nie pozostawiają wątpliwości, że umieszczenie skazanego w takich warunkach ma charakter wyjątkowy,
- określają maksymalny czas umieszczenia skazanego we wskazanych powyżej warunkach,
- określają tryb postępowania organów wykonawczych w sprawach dotyczących umieszczenia skazanych w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi poniżej 3 m².

Dodatkowo, w projektowanym art. 110 § 5, zawarto upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości, który określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania właściwych organów, w wypadku gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych

przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów, w szczególności tryb postępowania Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, dyrektorów okręgowych oraz dyrektorów zakładów karnych lub aresztów śledczych w zakresie zawiadamiania o przekroczonej pojemności odpowiednio w skali kraju, obszaru działania okręgowego inspektoratu oraz zakładu karnego lub aresztu śledczego, tryb postępowania dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych w zakresie organizowania dodatkowych miejsc zakwaterowania, a także tryb postępowania prezesów sądów i kierowników jednostek organizacyjnych prokuratury w wypadku przeludnienia zakładów karnych lub aresztów śledczych ponad ustaloną pojemność w skali kraju, uwzględniając w szczególności konieczność humanitarnego traktowania osadzonych, z poszanowaniem ich godności ludzkiej. Treść upoważnienia ustawowego została zredagowana zgodnie z zasadami konstytucyjnymi i poszerzona o wytyczne, nakładające na Ministra Sprawiedliwości konieczność uwzględnienia zasad wykonywania kary pozbawienia wolności określonych w art. 4 K.k.w. Dodać trzeba, że projektowane rozporządzenie zastąpić ma akt wykonawczy wydany na podstawie dotychczasowego art. 248 § 2 K.k.w, uchylanego w niniejszej nowelizacji.

W związku z proponowanymi rozwiązaniami należało także nadać nowe brzmienie § 1 w art. 151 K.k.w, w którym przewiduje się, że sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności na okres do 6 miesięcy, jeżeli liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekracza w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów. Propozycja ta jest konsekwencją uchylecia całego art. 248 K.k.w.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje ustawa

Projekt dotyczy osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych. Projekt ustawy będzie oddziałował także na funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej.

2. Wyniki konsultacji społecznych

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, w ramach konsultacji społecznych, przekazany został do zaopiniowania: Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, sądom powszechnym, prokuraturom, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Radzie Głównej ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Stowarzyszeniu Penitencjarnemu „Patronat”, Fundacji Profilaktyki i Resocjalizacji „Druga Szansa” oraz Towarzystwu Naukowemu Prawa Karnego. Rozwiązania zaproponowane w projekcie zyskały, co do zasady, akceptację podmiotów, do których projekt został skierowany. Uwagi, które zostały zgłoszone do projektu, zostały uwzględnione w projekcie ustawy, były one bowiem zbieżne z uwagami zgłoszonymi w trakcie trwania uzgodnień międzyresortowych.

3. Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety samorządu terytorialnego, rynek pracy oraz konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie przedmiotowego projektu ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Przedmiotowa regulacja nie wpłynie na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną, a także na sytuację i rozwój regionalny. Nie będzie miała ona również wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym także na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Ponadto regulacja ta nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionów.

Ze względu na trudną do określenia liczbę osób przebywających w jednostkach penitencjarnych w warunkach przeludnienia, niemożliwym jest precyzyjne odniesienie się do zagadnień związanych z obciążeniem dodatkowymi obowiązkami funkcjonariuszy

i pracowników Służby Więziennej (dłuższe spacery, dodatkowe zajęcia kulturalno-oświatowe i z zakresu kultury fizycznej i sportu). Znaczne przekroczenie limitu miejsc zakwaterowania dla osób pozbawionych wolności w jednostkach penitencjarnych, z całą pewnością wiązać się jednak będzie z koniecznością dodatkowego obciążenia obowiązkami określonych pionów służb, w szczególności służby ochronnej, kwatermistrzowskiej i penitencjarnej. Jednakże na dzień dzisiejszy nie przewiduje się, aby te dodatkowe obowiązki powodowały konieczność wzmocnienia etatowego Służby Więziennej. Przeludnienie jest bowiem sytuacją nadzwyczajną o charakterze krótkotrwałym i w związku z tym trudno jest planować stałe wzmocnienie etatowe dla dodatkowych obowiązków z tym związanych.

4. Zainteresowanie pracami nad projektem ustawy

Projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej – stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania, w trybie i na zasadach ustawy, pracami nad projektem ustawy.

5. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Materia projektowanej regulacji nie jest regulowana przez prawo Unii Europejskiej.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU**

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MDI/1403/09/DP/ma

Warszawa, dnia 8 czerwca 2009 r.

**Pan Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy (nowy tekst) sporządzona na podstawie art. 9 pkt 3 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z projektem ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy (nowy tekst; pismo z dnia 3.06.2009 r., nr RM-10-74-09), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej

PODSEKRETARZ STANU
Mikołaj Dowgielewicz

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Zbigniew Wrona
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości

Więziennej, w terminie 7 dni od dnia przekroczenia pojemności, przedstawia informację o tym, zwaną dalej "informacją", Ministrowi Sprawiedliwości, dyrektorom okręgowym Służby Więziennej oraz dyrektorom zakładów.

2. Minister Sprawiedliwości przekazuje informację ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz Ministrowi Obrony Narodowej, a także prezesom sądów apelacyjnych i wojskowych sądów okręgowych, prokuratorom apelacyjnym i wojskowym prokuratorom okręgowym.

§ 3.1. Po otrzymaniu informacji, dyrektor zakładu karnego i aresztu śledczego jest obowiązany podjąć czynności mające na celu przystosowanie pomieszczeń niewliczanych do pojemności zakładu do wymogów cel mieszkalnych.

2. Na dodatkowe cele mieszkalne, o których mowa w ust. 1, nie mogą być przeznaczone pomieszczenia, które są niezbędne dla zachowania prawidłowego funkcjonowania zakładu oraz cele mieszkalne i pomieszczenia zawierające miejsca zakwaterowania wymienione w § 12 ust. 3.

3. W dodatkowych celach mieszkalnych zakwaterowuje się osadzonych po przekroczeniu pojemności zakładu.

§ 4.1. Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego informuje właściwego dyrektora okręgowego Służby Więziennej w terminach ustalonych w trybie określonym w ust. 2, o liczbie osadzonych zakwaterowanych w podległych mu zakładach, liczbie miejsc oraz ich wykorzystaniu w pomieszczeniach, o których mowa w § 3, a także o liczbie osadzonych umieszczonych w warunkach, w których powierzchnia w celi mieszkalnej na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m².

2. Dyrektor okręgowy Służby Więziennej informuje Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, w ustalonych przez niego terminach, jednakże nie rzadziej niż raz na 7 dni, o liczbie osadzonych zakwaterowanych w podległych mu zakładach, liczbie miejsc oraz ich wykorzystaniu w pomieszczeniach, o których mowa w § 3, a także o liczbie osadzonych umieszczonych w warunkach, w których powierzchnia w celi mieszkalnej na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m².

§ 5. W wypadku gdy liczba osadzonych zakwaterowanych w zakładach przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów, prezes sądu apelacyjnego przekazuje niezwłocznie tę informację prezesom sądów okręgowych i rejonowych z obszaru działania sądu apelacyjnego,

prezes wojskowego sądu okręgowego - odpowiednio prezesom wojskowych sądów garnizonowych, a prokurator apelacyjny oraz wojskowy prokurator okręgowy - podległym im kierownikom jednostek organizacyjnych prokuratury.

§ 6. Po otrzymaniu informacji, o której mowa w § 5, prezes właściwego sądu niezwłocznie zarządza:

- 1) zbadanie spraw, w których skazani na karę pozbawienia wolności nie rozpoczęli jeszcze jej odbywania, celem ustalenia dopuszczalności odroczenia wykonania tej kary;
- 2) podjęcie działań organizacyjnych zmierzających do skierowania przez sąd na posiedzenie spraw, w których jest dopuszczalne odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, celem rozważenia przez sąd możliwości wydania postanowienia na podstawie art. 151 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 3) zbadanie spraw, o których mowa w art. 79 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, w celu ustalenia kolejności wzywania do stawienia się skazanego w zakładzie w wyznaczonym terminie;
- 4) inne działania organizacyjne zmierzające do skorzystania przez sąd z uprawnień wynikających z przepisów Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 7. W miarę potrzeby prezes właściwego sądu wyznacza sędziego do rozpatrywania spraw dotyczących odroczenia kary pozbawienia wolności oraz czynności, o których mowa w § 6 pkt. 1.

§ 8. Prezes właściwego sądu, nie rzadziej niż raz w miesiącu, za pośrednictwem prezesa sądu apelacyjnego, a prezes wojskowego sądu garnizonowego odpowiednio za pośrednictwem prezesa wojskowego sądu okręgowego, informuje Ministra Sprawiedliwości o liczbie osób, co do których sąd orzekł o warunkowym przedterminowym zwolnieniu lub o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności; postanowienia o odroczeniu wykonania kary wydane w związku z art. 151 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego wykazuje się odrębnie.

§ 9. Po otrzymaniu od prokuratora apelacyjnego lub wojskowego prokuratora okręgowego informacji, o której mowa w § 5, właściwy kierownik jednostki organizacyjnej prokuratury niezwłocznie podejmuje działania organizacyjne zmierzające do wykorzystania w toczących się postępowaniach uprawnień prokuratora, określonych w art. 21 Kodeksu karnego wykonawczego, w celu ograniczenia liczby osób przebywających w zakładach.

§ 10. Kierownik jednostki organizacyjnej prokuratury, nie rzadziej niż raz w miesiącu, za pośrednictwem prokuratora apelacyjnego lub odpowiednio wojskowego prokuratora okręgowego, informuje Ministra Sprawiedliwości o liczbie osób, co do których sąd uwzględnił wnioski prokuratora o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności lub o warunkowe przedterminowe zwolnienie.

§ 11. W wypadku gdy liczba osadzonych zakwaterowanych w zakładach osiągnie w skali kraju stan zgodny z ogólną pojemnością tych zakładów albo poniżej tej pojemności, Dyrektor Generalny Służby Więziennej niezwłocznie powiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości. Przepisy § 2 i 5 stosuje się odpowiednio.

§ 12. 1. Pojemność zakładu karnego lub aresztu śledczego ustala się sumując liczbę miejsc zakwaterowania we wszystkich celach mieszkalnych znajdujących się w zakładzie lub areszcie wraz z ich oddziałami zewnętrznymi.

2. Ustalając liczbę miejsc zakwaterowania w celi mieszkalnej uwzględnia się konieczność zapewnienia nie mniej niż 3 m² powierzchni w celi na jedną osobę.

3. Do pojemności nie wlicza się miejsc zakwaterowania w celach mieszkalnych znajdujących się w oddziałach szpitalnych oraz domach dla matki i dziecka, oddziałach wymienionych w art. 88a § 1 i art. 212a § 2, celach izolacyjnych, o których mowa w art. 143 § 1 pkt. 8 Kodeksu karnego wykonawczego oraz pomieszczeniach usytuowanych w oddziałach tymczasowego zakwaterowania skazanych.

4. Przy ustalaniu liczby osadzonych, o której mowa w § 2 ust. 1, nie uwzględnia się osadzonych zakwaterowanych w miejscach wymienionych w ust. 3.

§ 13. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 2006 r. w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz. U. Nr 65, poz. 459).

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 110 ust. 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, dodanego zgodnie z art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy.

Projektowane rozporządzenie, co do zasady, zawiera uregulowania analogiczne do zastosowanych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 2006 r. w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz. U. Nr 65, poz. 459).

Praktyka stosowania przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów wykazała, iż nie przewidziano w nich istnienia pewnej kategorii miejsc zakwaterowania dla skazanych, w których nie można dowolnie, w zależności od potrzeb, osadzać skazanych lub tymczasowo aresztowanych.

Takie miejsca zakwaterowania znajdują się w:

- 1) pomieszczeniach znajdujących się w oddziałach szpitalnych oraz domach dla matki i dziecka, gdyż osadzać w nich można wyłącznie osoby, które spełniają odpowiednie wymogi (chorzy lub matki z dziećmi);
- 2) celach mieszkalnych umiejscowionych w oddziałach, o których mowa w art. 88a § 1 oraz art. 212a § 2 Kodeksu karnego wykonawczego, gdyż w nich można zakwaterować wyłącznie osoby, o których mowa w art. 88 § 3 oraz 212a § 1 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 3) celach izolacyjnych, o których mowa w art. 143 § 1 pkt. 8 Kodeksu karnego wykonawczego, gdyż ich wyposażenie w sposób istotny różni się od wyposażenia „normalnej” celi mieszkalnej (§ 78 ust. 1 - 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej – Dz. U. Nr 194, poz. 1902, z późn. zm.);
- 4) pomieszczeniach znajdujących się w oddziałach tymczasowego zakwaterowania skazanych gdyż obiekty te nie są formalnie częścią składową jednostek penitencjarnych i służą wyłącznie

czasowemu zakwaterowaniu osadzonych, którzy są zatrudnieni poza terenem zakładu karnego lub aresztu śledczego na rzecz kontrahenta, którego własnością są te obiekty.

Z tego powodu, bez względu na liczbę wolnych miejsc zakwaterowania w w/w miejscach nie jest możliwe dokwaterowanie w nich osób, które nie kwalifikują się do zamieszkania w tych pomieszczeniach. Natomiast wliczanie tych miejsc zakwaterowania do ogólnej liczby miejsc zakwaterowania w jednostkach penitencjarnych może sprawiać wrażenie, iż nie dokonuje się odpowiedniej dyslokacji osób pozbawionych wolności, nie wykorzystując racjonalnie miejsc zakwaterowania, jakimi Służba Więzienna dysponuje.

Konsekwencją przyjęcia w/w zasady jest konieczność odpowiedniego ustalenia liczby osób pozbawionych wolności, które są zakwaterowane w pomieszczeniach mieszkalnych uwzględnianych przy ustalaniu pojemności zakładów karnych i aresztów śledczych. Dlatego od ogólnej liczby skazanych, ukaranych i tymczasowo aresztowanych osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych należy odjąć liczbę osób osadzonych w pomieszczeniach mieszkalnych, których nie wlicza się do pojemności tych zakładów lub aresztów. Tylko w takim przypadku informacja, o której mowa w § 1 zmienianego rozporządzenia, będzie oddawać stan faktyczny zaludnienia w zakładach karnych i aresztach śledczych.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja.

Projektowana regulacja ma zastosowanie do aresztów śledczych i zakładów karnych.

2. Konsultacje społeczne.

Projekt rozporządzenia ramach konsultacji społecznych, przekazany zostanie do zaopiniowania: Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, sądom powszechnym, prokuraturom, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Radzie Głównej ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i dyrektorom okręgowym Służby Więziennej.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych.

Przedmiotowa regulacja nie spowoduje konieczności poniesienia dodatkowych wydatków z budżetu państwa.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym także na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Zgodność regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.